



EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 12.3.2010
KOM(2010)81 endelig

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

Fødevarefaciliteten: Foreløbig rapport om de iværksatte foranstaltninger

SEK(2010)245

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

Fødevarerfaciliteten: Foreløbig rapport om de iværksatte foranstaltninger

1. INDLEDNING

Den dramatiske stigning i fødevarerpriserne i 2007 og 2008 krævede en hurtig og afgørende indsats fra verdenssamfundets side til på kort-mellemlang sigt at imødegå virkningerne af krisen for de fattige i udviklingslandene. EU reagerede prompte med en omfordeling og mobilisering af ressourcer inden for de eksisterende instrumenter for udviklingsbistand og humanitær bistand. Det viste sig dog, at problemet var så stort, at der var brug for en yderligere indsats og flere ressourcer. Europa-Parlamentet og Rådet vedtog følgelig i december 2008 en forordning¹ om etablering af en facilitet med henblik på hurtig reaktion på de kraftigt stigende fødevarerpriser i udviklingslandene, som Kommissionen havde stillet forslag til.

Forordningen indeholder bestemmelserne om implementering af fødevarerfaciliteten på 1 mia. EUR og skal ses som EU's centrale respons på krisen og sigter mod at slå bro mellem kriseforanstaltninger og langsigtet udvikling. I den henseende supplerer den interventionerne med både de humanitære bistandsinstrumenter og instrumenterne for udvikling på længere sigt såsom de landespecifikke udviklingstiltag og temaprogrammet for fødevarerikkerhed. Initiativet er tidsbegrænset: forordningen udløber den 31. december 2010, medens aktiviteterne skal afsluttes inden udgangen af 2011. Denne meget stramme tidsramme har gjort planlægning, programmering og gennemførelse af aktiviteterne yderst vanskelige både for Europa-Kommissionen og partnerne i felten.

Fødevarerfacilitetens primære mål er a) at opmuntre til en positiv udbudsreaktion fra landbrugssektoren i mållandene og -regionerne, b) at støtte aktiviteter med henblik på at reagere hurtigt og direkte for at afbøde de negative virkninger for lokalbefolkningen af de store udsving i fødevarerpriserne i overensstemmelse med de globale fødevarerikkerhedsmål, herunder FN's standarder for ernæringsbehov og c) at styrke produktionskapaciteten i og styringen af landbrugssektoren for at forbedre interventionernes holdbarhed. Med disse målsætninger for øje er tre kategorier af foranstaltninger finansieringsberettigede under fødevarerfaciliteten:

- a) foranstaltninger til at forbedre adgangen til rå- og hjælpestoffer samt tjenesteydelser
- b) sikkerhedsnetforanstaltninger og
- c) andre foranstaltninger af begrænset omfang, som tager sigte på at øge produktionen med udgangspunkt i landets behov.

Europa-Kommissionens rapporteringsforpligtelser er omtalt i forordningens artikel 11, hvori det hedder: *I december 2009 forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet og Rådet en første foreløbig rapport om de iværksatte foranstaltninger.* Denne foreløbige rapport forelægges hermed. Den indeholder oplysninger om perioden indtil udgangen af 2009. Efter

¹ Nr. (EF) 1337/2008, EUT L 354 af 31.12.2008, s. 62.

en beskrivelse af den generelle kontekst for de iværksatte foranstaltninger redegøres der kvalitativt og kvantitativt for de forskellige skridt, der er taget til at gennemføre forordningen om fødevarefaciliteten (programmering, projektudformning, kontraktindgåelse og gennemførelse) og for de administrative ledsage- og hjælpeforanstaltninger (personale, undersøgelser). Til denne meddelelse er der knyttet et dokument med mere detaljerede oplysninger om de iværksatte foranstaltninger².

Denne rapport er blevet et par uger forsinket, fordi der stadig skulle indgås en lang række fødevarefacilitetskontrakter inden året udgang, og det har desuden taget tid at indsamle alle de nødvendige (finansielle) oplysninger for 2009. Europa-Kommissionen skal som nævnt i forordningen forelægge en endelig rapport inden udgangen af 2012.

2. FØDEVAREFACILITETEN OG DEN GLOBALE KONTEKST

Fødevaresikkerhed er igennem de seneste år blevet et vigtigt punkt på den internationale dagsorden, navnlig på grund af de kraftige stigninger i fødevarepriserne i 2007/2008, som kastede mange mennesker ud i endnu større fattigdom. Levnedsmiddel- og Landbrugsorganisationen (FAO) skønner, at der på verdensplan findes 1 mia. underernærede i 2009 sammenlignet med 915 mio. i 2008. Det er det største tal siden 1970, som er det første år, hvor der foreligger sammenlignelige statistikker, og det repræsenterer også et omslag i tendensen mod realisering af MDG1 (halvering af antallet af underernærede inden 2015). Problemet er af virkelig global karakter: størstedelen af underernærede i verden lever i Asien og Stillehavsområdet (642 mio.) efterfulgt af Afrika syd for Sahara (265 mio.), Latinamerika og Vestindien (53 mio.), Det Nære Østen og Nordafrika (42 mio.) og i de udviklede lande (15 mio.).

Efter kulminationen i 2008 har det relative fald i fødevarepriserne alligevel ikke bidraget meget til at afhjælpe problemerne i mange udviklingslande. Priserne er stadig høje på mange hjemmemarkeder, og antallet af mennesker, der lider under fødevaremangel, er i fortsat stigning. Den globale økonomiske krise har yderligere forværret problemet, og virkningerne af klimaændringer sammen med den globale befolkningstilvækst udgør en yderligere trussel mod fødevaresikkerheden i mange udviklingslande.

Det er derfor logisk, at fødevaresikkerhed stadig har stået højt på den internationale dagsorden i 2008 og 2009. På FN-plan har generalsekretæren som supplement til den hurtige og aktive mobilisering af de enkelte organisationer oprettet en taskforce på højt plan (UNHLTF) for den globale fødevaresikkerhedskrise. UNHLTF har udarbejdet en alsidig handlingsplan, som danner ramme for HLTF-medlemmernes fælles holdning til planlagte aktioner til at bøde på sårbare forbrugeres og fødevareproducenters umiddelbare problemer og til at opbygge en modstandsdygtighed mod lignende prishok i fremtiden. Handlingsplanen var inspirationskilde til oprettelse af EU's fødevarefacilitet som et mellemfristet instrument til at supplere andre former for bistand.

På FAO's konference på højt niveau om fødevaresikkerhed i verden (juni 2008) drøftede man desuden de udfordringer, som klimaændring, bioenergi og kraftigt stigende fødevarepriser udgjorde for fødevaresikkerheden i verden. Konferencen appellerede i sin sluterklæring til verdenssamfundet om at øge bistanden til udviklingslandene, særlig de mindst udviklede lande og lande, som lider mest under de høje fødevarepriser. Denne appel blev gentaget på

² Commission Staff Document, SEC(2010) xx of xx.xx.2010).

G8-topmødet i Japan (juli 2008), Madridkonferencen (januar 2009), G8/G20-møderne i L'Aquila (juli 2009) og FAO's verdensmøde om fødevarerikkerhed (november 2009). Særlig relevant er fødevarerikkerhedsinitiativet fra L'Aquila, som omfatter et tilsagn på 20 mia. USD til at tackle fødevarerikkerhed baseret på landespecifikke koordinerede processer. Det internationale tilsagn om at ville bekæmpe fødevarerikkerheden i verden blev bekræftet på ny på G20-mødet i Pittsburgh i september 2009.

I samme internationale kontekst fremkom der forslag om oprettelse af et globalt partnerskab om landbrug, fødevarerikkerhed og ernæring (GPAFSN). Dette initiativ har bl.a. resulteret i en reform af Komitéen for Verdens Fødevarerikkerhed (CFS), som blev lanceret i oktober 2009. Formålet er at gøre CFS til en central platform for aktører i det globale partnerskab til at supplere arbejdet i et ekspertpanel på højt plan og UNHLTF.

Den udvidede aktivitet på internationalt plan gør Pariserklæringen om bistandseffektivitet og Accrahandlingsplanen så meget mere relevante. Den omstændighed, at mange af de vigtigste initiativer hidrører fra internationale fora, giver desuden en antydning af, at verdenssamfundet er rede til at diskutere et fælles og koordineret respons og planlægge det sammen. Parisdagsordenen bakkes op i forordningen om fødevarerikkerheden og har været det ledende princip i forordningens gennemførelse. Det bevidnes ved:

- at de fleste fødevarerikkerhedsprojekter og –programmer, som gennemføres af internationale organisationer, bygger på fælles vurderinger og forslag fra FN-organer og Verdensbanken, koordineret af UNHLTF
- at der blev afholdt flere koordinationsmøder i 2009 mellem Europa-Kommissionen og UNHLTF
- at budgetstøtte har været valgt som implementeringsmetode, hvor tidsfrister og samarbejdsrammer har tilladt det
- at der i de fleste mållande, hvor forslagsindkaldelser var relevante, blev afholdt lokale workshops til at forbedre koordinationen og orientere forslagene i den ønskede retning.

3. PROGRAMMERING

Forordningen om fødevarerikkerheden siger, at Kommissionen skal forelægge Rådet og Parlamentet en samlet plan med listen over facilitetens mållande såvel som balancen mellem støtteberettigede enheder. Denne samlede plan blev fremlagt i marts 2009 og indeholdt et overblik over vejledende tildelinger til modtagerlandene fordelt på tre hovedkategorier af støtteberettigede enheder og gennemførelsesmetoder: internationale organisationer på basis af bidragsaftaler, ikkestatslige organisationer, organer i den private sektor og instanser i medlemsstaterne på basis af forslagsindkaldelser og de nationale regeringer på basis af budgetstøtte. I den samlede plan var flertallet af de vejledende tildelinger (920 mio. EUR) fordelt på landeplan, medens 60 mio. EUR var afsat til interventioner på regionalt plan i Afrika. De sidste 20 mio. EUR var forbeholdt administrativ støtte til gennemførelse af forordningen om fødevarerikkerheden (midlertidigt personale, undersøgelser, revisioner, overvågning og evaluering).

Med udgangspunkt i de vejledende kriterier i bilaget til forordningen³ blev der udvalgt 50 mållande. For hvert målland blev der beregnet en vejledende tildeling på basis af disse kriterier og en faktor vedrørende befolkningsstørrelse samtidig med, at der om nødvendigt blev taget hensyn til særlige omstændigheder. I afsnit I i vedlagte dokument gives der et overblik over de vejledende tildelinger som anført i den samlede plan og godkendt af Rådet og Europa-Parlamentet.

Senere blev den regionale rammebevilling på 60 mio. EUR for Afrika fordelt på tre typer interventioner, hver på ca. 20 mio. EUR. For det første et program for levering af vaccine og forbedring af vaccineproduktion og -distribution for at mindske konsekvenserne i forskellige dele af Afrika af fire specifikke sygdomme (Newcastle disease, ondartet lungesygge hos geder, gedepest og ondartet lungesygge hos kvæg). Programmet gennemføres via AU-IBAR (Inter-African Bureau for Animal Resources). For det andet et program i det østlige og sydlige Afrika med deltagelse af COMESA, som fokuserer på tre komponenter: i) harmonisering af forskrifter og standarder for frø og forbedring af frøkvaliteten og adgangen til frø, ii) forbedring af forsyningen af smålandbrugere med landbrugshjælpemidler og af landbrugsforhandler-netværk og iii) kapacitetsopbygning inden for finansielle tjenesteydelser til smålandbrugere, herunder vejr-forsikring. For det tredje et program i ECOWAS-regionen til støtte af strategiske komponenter i det regionale landbrugsprogram ECOWAP, såsom ris-, majs- og hirsedyrkning samt harmonisering af standarder. Programmet omfatter også foranstaltninger til at styrke ECOWAS's implementeringskapacitet.

Ifølge den samlede plan kan der foretages ændringer i landetildelingerne og med hensyn til støtteberettigede eller metoder på op til et kumulativt beløb på ikke over 5 %, hvis omstændighederne kræver det, forudsat at ændringerne ikke i væsentlig grad påvirker den samlede plans karakter. I løbet af 2009 var der flere faktorer, som gav anledning til ændring af den samlede plan:

- forskelle mellem de vejledende og endelige planer og budgetter, som indkom fra internationale organisationer
- besparelser, som Europa-Kommissionen forhandlede sig til, ved på aftalebasis at kombinere internationale organisationers forskellige aktiviteter og dermed reducere generalomkostningerne
- politiske udviklinger, som indvirkede på samarbejdet og/eller den planlagte gennemførelsesmetode: mere specifikt kan nævnes, at den planlagte brug af budgetstøtten måtte revideres i flere lande
- de kumulative omkostninger ved de udvalgte projekter som led i forslagsindkaldelser afveg sædvanligvis med et par hundrede tusind euro fra det vejledende beløb og
- for enkelte landes vedkommende var de forslag, som indkom ved forslagsindkaldelsen, af utilstrækkelig kvalitet til, at det vejledende beløb kunne nås.

³ Befolkningsgruppernes fattigdomsniveauer og reelle behov, fødevareprisudviklingen og dens potentielle sociale og økonomiske virkning (afhængighed af fødevareimport, social sårbarhed og politisk stabilitet og makroøkonomiske virkninger af prisudviklingen på fødevarer), og landets kapacitet til at reagere og gennemføre hensigtsmæssige reaktionsforanstaltninger (landbrugsproduktionskapacitet, modstandsdygtighed over for eksterne chok).

Som helhed betragtet har ændringerne af den samlede plan dog været begrænsede. Ved udgangen af december blev ændringerne for landetildelingerne anslået til 2,7 % og 3,0 % for støtteberettigede enheder og gennemførelsesmetoder. Det vurderes således, at ændringerne som helhed vil repræsentere 4,97 %⁴. Bilag 1 giver en sammenligning mellem programmeringen i den samlede plan og udsigterne pr. december 2009.

4. PROJEKTUDFORMNING OG KONTRAKTINDGÅELSE

Fødevarerfacilitetens specifikke kendetegn betyder, at de foreslåede foranstaltninger gennemføres hurtigt. Der er i Kommissionen nedsat en særlig taskforce til at sikre hurtig projektudformning, kontraktindgåelse og overvågning. Europa-Kommissionen havde desuden allerede ved forberedelserne til fødevarerfaciliteten opfordret FN-organisationerne og Verdensbanken til gennem FN's taskforce på højt niveau at stille forslag til interventioner, som let kunne udvides. Disse forslag var de første, som udmundede i detaljerede projekter, som kan samles i to "partier" med henblik på diskussion og godkendelse i budgetmyndighedens to grene.

Indsatsbeskrivelserne for det første "parti" projekter blev forelagt kvalitetsstøttegruppen på dennes møde den 15. januar 2009 og efterfølgende på mødet i udvalget for udviklingssamarbejdsinstrumentet den 17. februar 2009. Den første finansieringsafgørelse blev vedtaget den 30. marts 2009 vedrørende et beløb på 313,9 mio. EUR. Det andet "parti" foranstaltninger blev præsenteret for kvalitetsstøttegruppen den 19. og 20. februar 2009 og for udvalget for udviklingssamarbejdsinstrumentet den 23. marts 2009. Finansieringsafgørelsen blev vedtaget den 29. april 2009 vedrørende et beløb på 393,8 mio. EUR. Det andet 'parti' omfattede en forslagsindkaldelse til et beløb på 200 mio. EUR.

Et tredje parti foranstaltninger til en værdi af 121,95 mio. EUR blev forelagt Rådet og Europa-Parlamentet i begyndelsen af oktober. Finansieringsafgørelsen blev truffet af Europa-Kommissionen den 9. december 2009. I mellemtiden er der truffet en særskilt afgørelse til et beløb på 7,75 mio. EUR vedrørende et støtteprogram for Tadsjikistan.

Godkendelsesprocessen forløber meget hurtigt takket være Europa-Parlamentet fleksible holdning til kortere frister for udøvelsen af dets ret til indsigt i de foreslåede foranstaltninger.

I almindelighed er der ved udformningen af projekter og programmer, som finansieres via fødevarerfaciliteten, taget hensyn til forordningens specifikke karakter, som kræver hurtighed i gennemførelsen, korte tidsfrister, koordination og fokus på en eller flere af de tre typer aktiviteter, som kan støttes i henhold til forordningen. Udformningsprocessen afhænger af, hvilken gennemførelsesmetode der vælges:

- projekter med internationale organisationer blev baseret på forslag fra disse organisationer og underkastedes diverse former for kontrol og revision (både i delegationerne og i Bruxelles)
- projekter hidrørende fra forslagsindkaldelser blev baseret på forslag fra ngo'er, den private sektor og medlemsstaternes udviklingsorganisationer sammen med input fra oplysningsarrangementer i Bruxelles og de relevante lande. Forslaget udarbejdedes i to

⁴ De procentvise ændringer i landetildelingerne og med hensyn til metoder/enheder kan ikke sammenlægges korrekt, da der forekommer samtidige skift, som ikke skal tælles med to gange.

faser: først blev der fremlagt konceptnoter, som dannede grundlag for en indkaldelse af komplette forslag, ud af hvilke den endelige gruppe forslag blev udvalgt

- budgetstøtteprogrammerne krævede dialog med de nationale regeringer, som modtog støtten, med andre udviklingspartnere (herunder IMF og Verdensbanken) og involverede i enkelte tilfælde en specifik projektudformningsmission
- støtten på regionalt plan i Afrika involverede specifikke projektudformningsmissioner i forbindelse med programmerne i det vestlige og østlige/sydlige Afrika, medens programmet for husdyrvaccination i Afrika byggede på resultaterne af en workshop.

Som et vejledende beløb er der afsat 200 mio. EUR til forslagsindkaldelsen. En vurdering af forslagene på konceptnotestadiet har allerede afsløret, at der ville indkomme flere kvalitetsforslag, end der ville være penge til at finansiere med den indledende budgettildeling. Der blev senere afsat ekstra 13,5 mio. EUR til finansiering af flere forslag.

Efter forslagsindkaldelsen blev der modtaget 800 konceptnoter. Derefter blev 275 forhåndsudvalgte forslag udviklet til komplette ansøgninger pr. 22. september 2009, hvoraf der blev ydet tilskud til 131 efter afslutningen af evalueringsprocessen i oktober 2009. Ved vurderingen af forslagene blev der lagt stor vægt på, hvor relevante initiativerne var i forhold til fødevarefacilitetens målsætninger såvel som de pågældende landes behov, idet deres potentielle nyttevirkning, bæredygtighed og gennemførlighed inden for den fastsatte tidsfrist (gennemsnitlig 22 måneder) også var et kriterium i vurderingen.

I slutningen af 2009 blev der indgået kontrakt for de 131 udvalgte forslag og udbetalt forskud. Uddelegering af implementeringen til det relevante niveau i EU-delegationerne vil ske snarest i 2010. Den komplette liste over de udvalgte forslag findes i afsnit III i ledsagedokumentet.

Pr. 31. december 2009 var der indgået kontrakt med internationale organisationer for næsten 510 mio. EUR (se tabellen nedenfor). Det samlede beløb af indgåede kontrakter for fødevarefaciliteten pr. udgangen af 2009 var på godt og vel 700 mio. EUR⁵. Betalingerne udgjorde på det tidspunkt 456 mio. EUR, fortrinsvis i forbindelse med projekter med internationale organisationer (325,2 mio. EUR), efterfulgt af projekter hidrørende fra forslagsindkaldelsen (115 mio. EUR).

Værdien af kontrakter indgået med internationale organisationer pr. 31. oktober 2009

Organisation	Kontraktbeløb (EUR)	Procentdel
FAO	215 352 085	42,2
Verdensbanken	100 950 000	19,8
WFP	83 864 476	16,4
IFAD	31 682 272	6,2
UNRWA	39 700 000	7,8

⁵ Kontrakter i det mindste underskrevet af Europa-Kommissionen.

UNDP	13 193 139	2,6
UNICEF	11 229 000	2,2
Andre	14 000 000	2,8
I alt	509 970 972	100,0

Den foreløbige fordeling⁶ på de tre kategorier af støtteberettigede foranstaltninger er som angivet nedenfor:

Støtteberettigede foranstaltninger	I % af værdien af de internationale organisationers projekter
1 Foranstaltninger til at forbedre adgangen til rå- og hjælpestoffer samt tjenesteydelser	40,4 %
2 Sikkerhedsnet	36,4 %
3 Andre mindre foranstaltninger til at øge produktionen (herunder mikrokredit, infrastruktur, oplagring og erhvervsuddannelse)	23,2 %
I alt	100 %

5. GENNEMFØRELSE

De fleste projekter, som gennemføres af internationale organisationer og godkendes under parti 1 og 2, befinder sig endnu på et tidligt gennemførelsesstadium. Der nedsættes projektgrupper og eventuelt også styringsudvalg, der udarbejdes indkøbsplaner, og der foretages støttemodtagerfokusering og -udvælgelse. Afsnit IV i ledsagedokumentet indeholder oplysninger om udviklingen i internationale organisationers projektgennemførelse. Der er for nylig godkendt andre projekter og programmer (fra forslagsindkaldelsen og under parti 3), som dermed endnu ikke er konkret under gennemførelse.

Nogle projekter, som har været under gennemførelse i partnerskab med internationale organisationer siden foråret 2009, er begyndt at give konkrete resultater. Der er uddelt frø, gødningsstoffer og landbrugsredskaber, der er etableret sikkerhedsnetmekanismer, der er foretaget sårbarhedsanalyser, arrangeret kurser i national kapacitetsopbygning og foretaget en styrkelse af koordinationsmekanismer.

Der gennemføres en række projekter i konfliktramte lande, hvor sikkerhed stadig er et større problem, som kan sinke diverse projekter (Somalia, Sri Lanka og Pakistan). Der er også

⁶ På grundlag af oplysninger om projekter med de internationale organisationer.

problemer i lande, som har været ramt af naturkatastrofer (Filippinerne, Bangladesh, Afrikas Horn, Guatemala og Haiti).

Projekterne indarbejdes og afstemmes så vidt muligt med eksisterende donorkoordinationsmekanismer på landeplan. Dette har ved projektudarbejdelsen skabt grundlag for eventuel synergi med andre partnere. Fødevarerfaciliteten har også bidraget betydeligt til at styrke koordinationen mellem FN-organisationer og andre nationale aktører.

Europa-Kommissionen gør regelmæssigt brug af resultatorienteret overvågning (ROM) for at skaffe sig eksterne, uafhængige og objektive tilbagemeldinger om samarbejdsprojekternes resultater. Med berøring til fødevarerfaciliteten er der iværksat et internationalt udbud om resultatorienteret overvågning og kvalitetsvurdering af omkring 120 projekter. 12 projekter overvåges desuden under den eksisterende kontrakt om ROM af tematiske programmer. I november 2009 blev der allerede foretaget projektovervågning sammen med forskellige internationale organisationer i Liberia og de besatte palæstinensiske områder.

6. HJÆLPEFORANSTALTNINGER

Maksimalt 2 % af fødevarerfaciliteten (dvs. 20 mio. EUR) kan anvendes til hjælpeforanstaltninger: personale til at forvalte kontraktindgåelse, overvågning, revision og evaluering, konsulentvirksomhed og undersøgelser til støtte af gennemførelsen. Dette var grundlaget for ansættelse af en del af personalet i taskforcen for fødevarerfaciliteten i Bruxelles.

For at øge kapaciteten hos visse EU-delegationer, som har en underbemandet afdeling for fødevarerikkerhed eller slet ingen sådan afdeling, finansieres der hjælpepersonalestillinger i 21 EU-delegationer. Dette ekstra personales opgave er at følge fødevarerfacilitetsprojekter (kontraktforvaltning af projekter fra forslagsindkaldelsen, overvågning osv.). For seks af disse delegationers vedkommende er der rekrutteret lokalt ansatte eller sådant personale er under rekruttering. I andre tilfælde er der rekrutteret kontraktansatte, hvoraf de fleste allerede er begyndt at arbejde i delegationerne.

Desuden er der finansieret konsulentvirksomhed med fødevarerfacilitetens administrationsbevillinger. Der er tre former for konsulentvirksomhed. Før det første er der rekrutteret uafhængige erfarne eksperter til at vurdere konceptnoterne og de komplette forslag fra forslagsindkaldelsen, da dette er en forudsætning for objektivitet for bedømmelse af de udvalgte projekters kvalitet. For det andet er nogle delegationer, som var underbemandet eller håndterede adskillige projekter (Liberia, Nepal, Tadsjikistan), blevet hjulpet (med eksterne eksperter aflønnet over administrationsbevillingerne) med at administrere fødevarerfacilitetsprojekter og/eller udfylde lakunen, indtil den kontraktansatte ankom. For det tredje blev der finansieret projektudformningsmissioner vedrørende budgetstøtte i Togo og Bolivia samt for visse regionale projekter i Afrika.

Endelig er der gennemført en række undersøgelser til støtte af fødevarerfacilitetens anvendelse i praksis, og andre sådanne er på bedding. Blandt undersøgelserne kan nævnes: FN-systemets institutionelle reaktion på den globale fødevarerpriskrise og EU-fødevarerfaciliteten, en undersøgelse over inputleveringssubsidier, en støttemodtagervurdering, en undersøgelse over sikkerhedsnetsinterventioner og en anden om forsyningsrespons fra landbrugssektoren på stigninger i fødevarerpriserne.

7. KONKLUSION

EU har med forordningen om fødevarefaciliteten bevist, at det er i stand til at reagere hurtigt og substantielt på fødevaresikkerhedsproblemer i udviklingslandene forårsaget af de volatile fødevarepriser i 2007/2008. Fødevarefaciliteten, der råder over 1 mia. EUR, har hidtil været det største ekstra bidrag til at stimulere udviklingen inden for landbruget og bekæmpe sult, siden G8-lederne gav tilsagn om støtte i denne henseende på mødet i Tokyo i juli 2008. Fødevarefaciliteten har således både gjort EU internationalt troværdigt og øget dets indflydelse i drøftelser om rammerne for en global styring af fødevaresikkerhed. Desuden har den særlige måde, som faciliteten er blevet anvendt på, nemlig ved inddragelse af diverse FN-organisationer og tillige andre aktører og ved at basere sig på nationale behov og planer, været et positivt bidrag til at sikre bistandseffektiviteten.

Forordningen om fødevarefaciliteten trådte i kraft den 1. januar 2009, og Europa-Kommissionen har siden da sørget for, at den anvendes hurtigt og effektivt. Programmeringen af anvendelsen af midlerne i form af en samlet plan lå klar i februar og vandt tilslutning fra Rådet og Europa-Parlamentet i april. Der er siden foretaget enkelte mindre ændringer, men planen er stadig gyldig som grundlag for gennemførelsen af faciliteten. Med støtte fra den til formålet oprettede taskforce i Kommissionen blev der udarbejdet finansieringsafgørelser til et beløb på 707,7 mio. EUR i de første fire måneder af 2009. Sammen med finansieringsafgørelser fra senere på året nåede det samlede beløb op på 837,2 mio. EUR (set i forhold til målbeløbet på 820 mio. EUR), medens udbetalingerne repræsenterede 456 mio. EUR. Alt i alt var der ved årets udgang indgået omkring 150 kontrakter med internationale organisationer, nationale regeringer og ikkestatslige organisationer, og forberedelserne var langt fremme med præsentationen af det endelige parti finansieringsafgørelser til et beløb på 145,3 mio. EUR i begyndelsen af 2010. Gennemførelsen af forordningen om fødevarefaciliteten er således helt på linje med den oprindelige planlægning og med budgetoverslagene.

Gennemførelsen i de første mållande begyndte medio 2009, medens bistanden i de sidste lande først vil blive effektiv i begyndelsen af 2010. Det er derfor for tidligt at vurdere bistandens virkninger. I mellemtiden er der dog skabt grundlag for en bred overvågning og evaluering, hvoraf der kan drages en lære og foretages en vurdering af nyttevirkningerne i de kommende år.

De initiativer, der er truffet hidtil, viser, at fødevarefaciliteten gennemføres efter planen. Der består dog en række problemer, som kan gribe forstyrrende ind i gennemførelsen. Blandt disse kan nævnes vanskeligheder af politisk og/eller sikkerhedsmæssig art i en række mållande, samt de meget stramme gennemførelsesfrister for projekterne og programmerne, som forudsætter, at alle involverede parter holder sig strengt til de afslutningstidspunkter for aktiviteterne, som er planlagt for andet halvår 2011.

Kommissionen vil som nævnt i forordningen forelægge en endelig rapport inden udgangen af 2012.